

Thế giới từ góc nhìn sáng tạo

SỐ PHẬN TỪ NHỮNG GÓC NHÌN VÔ TẬN

Dương Ngọc Anh

Một sáng chủ nhật đẹp trời, tôi và một anh bạn đi sắp đến ngã tư Phạm Ngọc Thạch và Hà Huy Tập thì nghe một tiếng “rầm” to: Hai chiếc xe máy đâm nhau và một thanh niên áo xanh, thanh niên áo trắng nằm lăn quay trên đường.

Tôi bảo: “Lỗi” do anh áo xanh đã phạm luật ưu tiên cho người bên phải ngã tư. Anh bạn tôi thì bảo: “Lỗi” do thanh niên kia đã vượt tốc độ tối đa trên đường phố

Giúp chuyển người bị nạn đi cấp cứu xong, chúng tôi bước vào quán và câu chuyện vẫn chưa thôi. Anh cán bộ cảnh sát giao thông khu vực, mặt buồn buồn góp chuyện: “Nói cho thật thành khẩn, lỗi là do chúng em. Sáng nay biết đường đông, phường đã giao trách nhiệm cho chúng em phải phân công đội thanh niên chờ đỡ làm việc ở các chốt đường mà chúng em chậm trễ quá!”.

Ở bàn bên kia, hai thanh niên mặc áo quần bảo hộ lao động đang xầm xì: “Chết thật, tiền tháng trước, trưởng phòng giao đến cả mấy triệu mà cậu lại im đi, không đóng biển giao thông báo hiệu ở các chốt đường hiểm yếu!”

Bỗng một cú vỗ vai đau điếng làm tôi ngẩng lên thì một anh bạn cũ làm kỹ sư cầu đường đã nghỉ hưu, chào tôi và tâm sự: “Tớ biết mà, cái “vue” ở “rond point”¹ này hẹp và khuất lắm. Bây giờ người ta đào tạo kỹ sư cầu đường cầu thả lắm, đúng ra là phải di dời một số nhà cho nó quang”.

Một cô trẻ đẹp bàn bên mau miệng: “Thưa các bác, em nghe nói bên tỉnh có rút xuống thành phố này mấy tỉ cho công việc giải phóng mặt bằng mà sao không thấy động tĩnh gì...”. Nói chưa kịp xong, thì cô gái bị cái ông to bệu đứng tuổi ngồi bên dằng là “bồ cộ” hay cán bộ gì đó gạt phắt: “Biết gì mà mách lẻo”.

Bầu không khí giữa các bàn trở nên lạnh tanh như có gió mùa phía bắc thổi về. Tôi lơ đãng nhìn lên ti-vi, thấy ông bộ trưởng giáo dục đang nói về việc nâng cao các trường đại học ở Đà Nẵng ngang tầm quốc tế...

Ngụm cà phê trong mồm nhạt phèo và đắng ngắt, tôi gọi cô hàng đến, trả tiền, và nhân tiện trên đường về, ghé qua bệnh viện thăm hai thanh niên xấu số lúc nãy.

Tại phòng cấp cứu, cô y tá ngồi buồn xo, kể cho tôi hay: “Anh thanh niên áo xanh ngã ngựa nhưng vì nhà sản xuất làm mũ giả, không đủ sức bảo vệ, vỡ toác đầu, thêm nữa, bác sĩ phòng trực bận đi ăn bún sáng nên anh ta đã chết ngay khi vừa đưa vào giường. Còn nạn

¹ Tầm nhìn ở ngã tư này

nhân áo trắng, may, có bác sĩ trực về kịp thời vì căng tin hết món mì xào, cứu được, chuyển kịp sang phòng hồi sức”.

Tại phòng hồi sức, cậu thanh niên áo trắng bị gãy chân, tay và bả vai trái, bó bột, nằm cứng đờ nhưng còn tỉnh, kể lại đầy đủ câu chuyện rồi khẽ khàng kết luận... đúng là lỗi tại cháu... Tôi khuyên: “Cháu nên tập cẩn thận từ bé”.

Trên đường rời bệnh viện, quay trở lại quán cà phê, cô chủ quán chào tôi, hỏi thăm tình hình nạn nhân rồi áy náy: “Kể ra cũng là “lỗi” do cháu đã mở quán ở ngay góc đường đông đúc này. Các thanh niên đó là bạn hàng thân thiết của cháu...”. Tôi an ủi cô chủ quán đẹp: “Do bên Phòng thương nghiệp đã cấp phép cho cô.”

Tối về, mở ti-vi địa phương ra xem, người ta tường thuật tỉ mỉ tai nạn và khuyên bảo: “Người tham gia giao thông phải cẩn thận”. Một ông quan tỉnh to béo, vẻ đau xót quát nạt: “Chúng ta phải vì dân, thương dân, tiền ngân quỹ phải tiêu đúng chỗ, chăm lo từng cây kim sợi chỉ cho dân”. Nghe nói sáng đó có một cán bộ trung ương về thăm (Thảo nào sau tai nạn độ một tiếng đồng hồ, có một đoàn xe dài sang trọng diễu qua phố, xe cảnh sát tiền hô hậu ủng réo còi đình tai). Một vị cán bộ trong đoàn biết chuyện, đã răn dạy các cán bộ tỉnh bằng lời của Bác Hồ.

Sáng hôm sau, ra biển, nằm trên bờ cát, lẫn trong sóng gió âm ì, tôi nghe tiếng mặt trời thẫm thì trong cảnh vật: “Hôm qua, khi xảy ra tai nạn cho hai thanh niên, ta đã có “lỗi” vì đã chiếu ánh nắng gay gắt vào mắt họ để họ bị lóa, không nhìn rõ đường đi. Linh hồn cậu bị chết đã oán trách Ta”.

Chưa bao giờ tôi nghe rất nhiều kẻ “nhận lỗi” và bị “đổ lỗi” trước sự việc nhỏ bé xảy ra cho một sinh linh hèn mọn như vậy trong vũ trụ. Đó là tôi đi trên lề trái, trên lề phải của con đường vạn dặm, tôi sẽ gặp nhiều chuyện vui và nhiều người “kể công”. Tôi đã đổ lỗi lung tung hay chịu ơn bừa bãi chẳng?

Gió cuốn gió bụi nổi lên, xoay tròn rồi bám vào đây áo của tôi. Tôi cởi áo ra, nắm cổ nó và giữ mạnh một cái là sạch một phần lớn. Tôi đã nắm cổ cuộc đời và giữ nó sạch bay bột bấn một phần nào, từ sự cố gắng và chỗ đứng của bản thân khi chưa muộn.

Là người cố gắng theo lối tư duy tự do sáng tạo, chúng ta có thể gọi những quan điểm nói trên thuộc về chủ nghĩa “Số phận chủ quan” có phần trách nhiệm của chủ quan, khác với chủ nghĩa “Số phận khách quan” lệ thuộc bị động vào bên ngoài của thực thể, đầy bi quan mơ hồ và than vãn.

Thuyết “Số phận chủ quan” không phải là một cái gì vạn năng giúp ta biến cuộc đời đầy đau khổ và bất như ý này thành thiên đàng mà nó giúp ta, trong vô vàn nguyên nhân của ân, oán, tìm ra được đâu là nguyên nhân tuy không quyết định nhưng thuộc phạm vi quyền hạn chủ quan để góp phần sửa chữa và phát huy chúng nhằm hy vọng góp phần làm cuộc đời của ta và xung quanh tốt đẹp thêm hoặc bớt xấu đi một tí.

Tóm lại, người theo chủ nghĩa “Số phận chủ quan” thì trước một việc xấu, bao giờ cũng có khuynh hướng xét lỗi ở phần trách nhiệm chủ quan của mình, còn trước việc tốt, cũng cần xét công ở phần trách nhiệm chủ quan của mình chứ không biết ơn khách sáo lung tung.

CON CHÓ VÀ ÔNG QUAN

Dương Ngọc Anh

1. Có một ông quan dẫn cậu con rất xinh đi dạo phố. Bỗng đâu con chó nhà nọ xồ ra cắn cậu bé. Về nhà, ông sai người đưa cậu bé đi tiêm phòng dịch. Rủi, gặp mùa mưa lũ, trong kho của Viện dịch tễ chỉ còn một liều thuốc cuối cùng mà quá hạn. Cô y tá đành tiêm cho cháu để hy vọng làm yên tâm.

Nổi khùng, ông quan đến nhà có chó đập cửa, mắng mỏ và to tiếng. Càng nói, càng to tiếng, đến chỗ ông quan dùng quyền lực cuối cùng của mình:

- Này, tôi nói cho chú biết, con chú, tôi không giết nhưng con chó thì chú phải giết ngay. Van xin, cãi lý và thuyết phục mãi không được, chủ nhà đành nén lòng tuân lệnh.

2. Mờ sáng hôm sau, người chủ nhà dẫn con chó và cầm con dao sáng loáng đến nhà quan thưa:

- Thưa ông, con đã cắn cỏ xin ông mà không được. Hôm nay, con xin giết ngay con chó trước mặt ông để ông tin

Người chủ nhà bèn gọi con chó đến ôm vào lòng, vuốt ve, kể lễ thăm thiết trước khi từ giã. Con chó vẫy đuôi và hình như linh cảm được số phận, hai hàng nước mắt nó chảy ròng. Chủ cũng khóc thăm thiết. Cứ mỗi lần giờ dao lên, con chó sà vào lòng chủ, cọ cọ, ư ử như van xin.

Chứng kiến cảnh tượng hồi lâu, ông quan suy nghĩ và mủi lòng, tiến đến ôm người chủ của con chó mà rằng:

- Thôi, chú dẫn con chó về. Xích nó cẩn thận, đừng để nó chạy rông cắn người nữa. Người chủ chó quỳ lạy tạ ơn ông quan. Ông quan cúi xuống đỡ người chủ chó dậy, nước mắt ướt vì thương cảm.

3. Độ mười hôm sau, con chó chết. Nghe tin, ông quan vô cùng lo lắng. Biết rõ tâm sự của ông quan, người chủ chó sang gặp ông quan, cúi lạy và thưa dối:

- Thưa ông, ông đã rủ lòng nhân đức, con đã đem con chó về. Nhưng dù là người hay vật, đã có tội thì phải trừng trị, nếu không giết thì phải đánh. Con đã đem con chó ra đánh ngày đêm, đến hồi nó kiệt sức, bỏ ăn mấy ngày, sùi bọt mép rồi chết

Nghe vậy, ông quan hơi yên tâm, đỡ người chủ chó dậy và khuyên bảo:

- Dù là dân làm ăn sinh sống hay quan trị nước, trị người, trong ứng xử phải nghiêm mà khoan.

4. Ít hôm sau, thằng bé bên nhà quan sốt, có biểu hiện sợ nước và ánh sáng, cứ chui vào bóng tối mà rú rồi chết. Đứng xa xa nhìn đoàn tang lễ của cậu con bên nhà quan, người chủ chó sợ quá, không dám đến gần.

5. Độ ba năm sau, người chủ chó mới can đảm mon men sang nhà ông quan chia buồn.

Ông quan nay đã phục hồi tâm lý sau những năm đau khổ, từ tốn bảo người chủ của con chó:

- Nguyên nhân chủ yếu của cái chết của con nằm ở trong nhiều tầm quyền hạn lắm chứ chỉ do tôi, do chú... hay do con chó. Ở đời có nhiều sự việc mà nguyên nhân chính rất khó tìm đủ, nhưng với lòng nhân đức, hãy cố gắng tìm trong quyền hạn của bản thân, chúng ta bao giờ cũng tìm thấy hình bóng của nó, không nhiều thì ít.